

De Jakobus-brief (deel 2)

Inleiding GROEI: 25 oktober 2006
Door ds. Koppenhol

Wij behandelen in drie sessies de **Jakobusbrief**. Dit is de tweede bijeenkomst. Ds. Geluk en ik hebben deze verdeling gemaakt, dat hij de inleiding, hoofdstuk 1,2, en hoofdstuk 5 en de afronding voor zijn rekening zou nemen. Dat betekent dat voor mij hoofdstukken 3 en 4 gereserveerd zijn.

Vooraf: Men neemt wel aan, dat in de brief van Jakobus de ethiek van de eerste Christengemeente wordt verwoord, zo goed als dat ook het geval is in de **Bergrede: Mattheus 5-7 en Lukas 6**. In de ethiek gaat het altijd om de vertolking van **en** de daadwerkelijke gehoorzaamheid aan Gods Woord en gebod in de concrete situatie van het leven. Het komt er op aan, dat je, staande in het gegeven, de **date** van de tijd, het christelijk geloofsgetuigenis een **upgrade** geeft in de **navolging**. Woord en daad in een geestelijk, **onlosmakelijk** verband.

**Hoofdstuk 3:1-12 : Laat U mijn tong en mond
en 's harten diepste grond
toch welbehaag'lijk wezen . Psalm 19**

Leraars gebruiken hun mond, hun tong het meest. Ik weet ervan. Jakobus zelf is een leraar. Hij kent de last van de roeping en zending, van de opdracht. Eigenlijk moet wij de strekking van dit eerste vers zo verstaan: **Wil geen leraar zijn**. Leraar: uitlegger van de Schrift, een Woordwijze, ook een levenswijze, een mensenkenner, en een zelfkenner. Zij zijn er, maar het is niet in die zin een begerenswaardig beroep of ambt, omdat de kwaliteit ligt in de mens, in zijn talenten of mogelijkheden. In negatieve zin: zedenmeesters, betweters, snel geneigd tot oordeel en veroordeling. Je wordt eens, misschien wel heel spoedig, gemeten naar je eigen maatstaf. En dat vaak zonder erbarmen. En in het uiteindelijke oordeel ligt het ook zo, dat aan wie veel is toevertrouwd, veel zal worden geëist. In de **heiligste verrichtingen**, b.v. de bediening van Woord en Sacrament zit je er altijd zelf nog tussen. In dit verband is ook het volgende woord: wij struikelen allen in velerlei opzicht, van groot belang Niet als verontschuldiging. Wij voegen er nog graag bij: dagelijks, wat hier niet staat. Bovendien, geen bijbelwoord maar wel een wijsheid: een ezel stoot zich in het gemeen niet tweemaal aan dezelfde steen. De vanzelfsprekendheid van de struikeling mag geen garantie worden voor goedkope genade en een gemakkelijk en slordig leven. Spreken, de taal, het is "verfijndste technische instrument, dat in dienst der mensheid is gesteld".

In **drie** beelden wordt het belang van de tong van de mens aangegeven: **teugel, of toom, een scheepsroer, een vuurbrand**. Bit en toom kunnen een paard richting geven. Zo geeft ook onze taal richting aan ons leven. Zo geldt dat ook voor het kleine roer, en voor de geringe vonk. Zij kunnen een wereld van gedachten produceren, ook een wereld op zijn kop zetten. Een goede stuurman kan met een klein roer grote schepen en een sterke wind naar zijn hand zetten. De tong, het vermogen tot spreken in een andermans oor, de wereld van ongerechtigheid. Dat betekent: vol van verdervende en ontwrichtende acties, waarvan de oorsprong ligt in de hel en zijn vorst, de duivel. Zij is "de as van het kwaad". De tong, zo klein in omvang, je spraak maakt je "openbaar". Die **GOEDE STUURMAN** bestaat niet. Die moet "geboren" worden. Lofprijzing en vervloeking uit één en dezelfde mond? Het kan niet, maar het gebeurt. Let toch op, wie je met je woorden benadert. Of: **mensen, die naar Gods beeld geschapen zijn, of: God Zelf, de Heere en Vader**. Het komt aan op het innerlijk, **de wortel, de bron**. Die moeten zuiver, gezuiverd zijn.

**Vers 13-18: Weerhoud o Heer', uw knecht,
dat hij zijn hart niet hecht'
aan dwaze hovaardij! Psalm 19**

Opmerkelijk is de retorische vraag, die oproept tot zelfonderzoek, en zelfrespect. Het gaat om levenswandel, die doordrenkt is van zachtmoedigheid. In dit verband: Matth. 11:29, 1 Petr. 2:12. Opmerkelijk is, ook hier de enorme taalbeheersing. Met zoveel woorden, die vol betekenis zijn **Wat van boven is moet worden betracht**. Dat heeft niets verhevens, opgeblazens, zeggerigs, naijver of egoïsme in zich. Als in uw hart die negatieve aardse, ongeestelijke ja duivelse gevoelens zijn: de hand op de mond. U kunt niets goeds voortbrengen, wanneer u op punten denkt te scoren en winnaar voor eigen

gevoelen bent geworden. Gerechtigheid heeft alles te maken met vrede. Vrede is echt, niet huichelachtig, Alleen die vrede beogen, stichten, zijn wijs en oogsten gerechtigheid, Er kan dus een situatie ontstaan waarin onvruchtbaarheid, vruchteloosheid, overheersen. Er wordt niet gemaaid, omdat er niet gezaaid is.

**Hoofdstuk 4:1-10 O Bron van het hoogste goed,
was, reinig mijn gemoed
van mijn verborgen zonden. Psalm 19**

Wat een **ontdekkende aanpak**. Je zou zeggen: een gemeente, die zo **zeer beproefd wordt**, die moet het onderling toch goed hebben. Ik stel me zo voor, dat een van de predikanten met dezelfde lading, onder ons dit woord zou vertolken, wat zou onze reactie zijn? Nu moeten wij ons niet aantrekken wat niet bij ons past. Toch: bij u, onder u..... Hartstochten, men laat zich gaan.. . Zij strijden niet tegen hun natuur, hun egoïsme, hun zinnelijke lust, en dat niet seksueel geduid in eerste instantie.

Met grote veelkleurigheid tekent Jakobus de situatie van de eerste christengemeente. Er is veel negatieve inspanning, waar men zichzelf helemaal in kwijt kan, maar het levert totaal niets op. Zelfs **het bidden** is doortrokken van een wereldse begeerte. **Hun zonde wordt vergeleken met oorlog, met overspel.** Het is het één of het ander: of de vriendschap van de wereld, of een vriend van God. Het is steeds weer de vraag: hebben wij een ongedeeld hart? Zie Matth. 6:24. Wie besef heeft van de hoogheid en de heiligheid van God, wie weet dat **genade alleen ons redden kan**, die zal zijn plaats weten: in onderwerping aan God in gehoorzaamheid. In de strijd tegen de duivel, in een reiniging, die te maken heeft met besef van vuilheid, die niet past bij ons contact met onze God en Vader. Boetedoening, een bidstond voor de nood van de kerk, van de wereld, van de tijd, waarin wij leven: denk aan de rijkdom, maar veel meer persoonlijke verootmoediging (hoofdstuk 5), dat mag niet ontbreken. Dan komt er weer opleving.

**Hoofdstuk 4:11-17 Hij die ons zelf uit aarde heeft genomen
Hij weet, dat wij, uit stof aan 't licht gekomen
Slechts leven op de adem van zijn stem. Psalm 103 N.B.**

Nogmaals wordt de **lasterpraat** in de gemeente aan de kaak gesteld. Niemand heeft het recht tot veroordeling. Denk aan het negende gebod. God is rechter. Wij mogen wel een visie, een oordeel hebben. Mocht het zijn, dat wij tot veroordeling moeten komen, dan alleen vanuit de bevoegdheid door God zelf aan ons verleend. **De NAASTE, wie zijn wij dat wij ons boven hem of haar zouden stellen.** Het wordt hier scherp gesteld: wij stellen ons op tegen de wet, wanneer wij menen hem te kunnen hanteren voor ons gelijk. Wie een dader is van de wet zal zijn naaste lief hebben als zichzelf. De grootspraak en zelfgenoegzaamheid van de kleine sterfelijke mens komt in dit voorbehoud van Jakobus naar voren. Wij hebben daar ons Deo Volente aan overgehouden. Geen roemen en pralen en pronken past bij een Christen. Slechts een afhankelijk leven. Wij plannen in principe geen jaar, zelfs geen dag. Tenminste niet in vanzelfsprekendheid, als rechthebbenden. En dan: u kent de wet, handelt er naar. Als u weet wat u moet, mag doen en u doet het niet, het is zonde, een misgaan.

Enkele gespreks- en aandachtspunten

1. In een ontkerstenende samenleving komt veel op "losse schroeven" te staan. Denkt u maar eens hoe onze visie rond zondagrust, het twee maal naar de kerk toe gaan, het verkeer van jongens en meisjes, de omgang met geld en goed (in mijn jonge jaren was **speculeren** een grote zonde) is veranderd. Zouden wij toe zijn aan een **restyling** van ons leven in de navolging van Christus? B.v. de soberheid, de naastenliefde in een gesecculariseerde omgeving, het "meer dan het gewone geven en doen". Kent u ook punten, waarvan u zegt: dat is ballast, overboord ermee?
2. Zouden wij wat nauwkeuriger moeten bezig zijn met de betekenis en de vertolking van de wet, de **THORA, de BERGREDE, de paranetische**, de vermanende en richtinggevende stukken van de bijbel, bij profeten en brieven, en ook in andere stukken van het evangelie, zonder in wetticisme te vervallen.
3. **Bekering** tot nederigheid, tot vredelievendheid, tot zuiverheid in spreken, zou dat gepaard moeten gaan met wenen, treurigheid, neerslachtigheid, nederigheid. (hfdst. 4: 9,10) Ziet u al weer oude tijden verrijzen en zegt u: alsjeblijft neen. Hoe dan wel?
4. Heeft iemand vragen bij het **verkeerd, het kwalijk bidden** (hfdst. 4: 5)
5. Hebt u **een identificatiefiguur** van wie u zegt: in hem of haar zie ik de navolging van Christus openbaar komen? Zou u er zelf en zijn?
6. **Spreken is zilver, zwijgen is goud.** Bent u het hiermee eens? Bespreekt u eens wat spreek- en zwijgmomenten, waarin u weergeeft, wie u bent.